

SVENSKA MED DIDAKTISK INRIKTNING II, 20 POÄNG **Swedish with an Educational Perspective II, 20 Credit Points**

LÄRDOK-kod: SVU02N

1 BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ingår i inriktningen Svenska med didaktisk inriktning om 40 poäng inom lärarprogrammet och omfattar 20 poäng på nivån 21-40 poäng. Kursen är avsedd för studerande som avser arbeta med barn och ungdomar från år 6 i grundskolan t o m år 3 i gymnasieskolan och som ämnar avlägga lärarexamen om 180-220 poäng. Kursplanen har tagits fram och genomförs i samverkan mellan Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet (SU), Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria (SU) och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm (LHS). Kursansvarig institution är Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Kursplanen är beslutad av Utbildningsnämnden vid Lärarhögskolan i Stockholm 2001-08-24. Den reviderade kursplanen (version 9) är beslutad av Nämnden för grundutbildning, forskning och forskarutbildning vid Lärarhögskolan i Stockholm 2004-06-16.

2 FÖRKUNSKAPSKRAV

Svenska med didaktisk inriktning I med minst 15 poäng avklarade.

3 SYFTE

Kursen syftar till att ge blivande lärare i svenska för grundskolans senare år och gymnasiet grundläggande kunskaper i metoder för litterär textanalys, i ungdomslitteratur och i språklig och innehållslig analys och värdering av sakprosatexter samt i språk- och litteraturdidaktik. Under kursen skall den studerande utveckla sin förmåga att bygga sin undervisning på vetenskaplig grund och skaffa sig redskap för att arbeta med språk och litteratur på ett för ungdomar utvecklande sätt. Kursen syftar också till att ge den studerande möjlighet att integrera sina kunskaper och insikter om sambandet mellan svenskämnets kursplaner, språklig, litterär och didaktisk teori och undervisningens uppläggning och genomförande.

4 INNEHÅLL OCH UPPLÄGGNING

Kursen består av tre samverkande delar: en ämnesteoretisk, en ämnesdidaktisk och en verksamhetsförlagd del, varav en sammanhängande period motsvarande ca 4 poäng då den

studerande dels får ta del av erfarna lärares arbete i och utanför klassrummet, dels får planera, genomföra och utvärdera egna lektioner.

I kursen ingår genus- och etnicitetsperspektiv.

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Dessutom förekommer enskilt arbete och arbete i grupp. Deltagandet i undervisningen är obligatoriskt. Vid frånvaro bestäms ersättningsuppgift av läraren på momentet.

Kursen består av följande moment:

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

I momentets 5 poäng ingår 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU).

Momentets syfte är att ge de studerande teoretiska insikter och praktisk färdighet i analys av litterära texter och att fördjupa kunskaperna från Litteraturvetenskapens grunder i Svenska med didaktisk inriktning I. Textanalysen tillämpas framför allt på den typ av litterära texter som elever kan tänkas möta under grundskolans senare delar och i gymnasiet.

Innehåll: a) litteraturvetenskaplig terminologi och begreppsbildning b) orientering i mångfalden av litteraturvetenskapliga teorier och metoder för analys och tolkning av litterära texter c) modeller för analyser av litterära texter inom olika genrer.

Undervisning sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker löpande i form av uppgifter som redovisas vid seminarierna samt i form av en skriftlig inlämningsuppgift vid momentets slut. En uppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen redovisas vid ett slutseminarium.-

Kurslitteraturen omfattar ca 1500 sidor varav ca 1100 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet.

Moment 5: Ungdomslitteratur och ungdomars läsning, 7 poäng

Den ämnesteoretiska delen omfattar 5 poäng, varav 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning, (SU), och den ämnesdidaktiska delen 2 poäng (LHS).

Momentets syfte är att ge de studerande kunskaper om ungdomslitteratur och om ungdomars läsning samt att ge didaktiska perspektiv på litteraturläsning i skolan.

Innehåll: a) en orientering i ungdomslitteratur och unga människors läsning ur historiskt och socialt perspektiv b) denna litteraturs särart i förhållande till såväl barn- som vuxenlitteratur och dess genrer, teman, genus- och formstrukturer och roll i samhället och skolan; c) ungdomars läsning ur ett receptions perspektiv; d) litteraturredidaktik.

Undervisningen sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum.

Examination vad gäller det ämnesteoritiska inslaget sker i form av en skriftlig inlämningsuppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen. Examination vad gäller ämnesdidaktiken sker i form av skriftliga inlämningsuppgifter.

Kurslitteraturen omfattar ca 1800 sidor varav ca 1200 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 8 poäng

Den ämnesteoritiska delen omfattar 5 poäng, varav 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU), och den ämnesdidaktiska delen 3 poäng, varav 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning (LHS).

Momentets syfte är att ge de studerande teoretiska insikter och praktisk färdighet i språklig och innehållslig analys både av sakprosatexter och litterära texter så att de därigenom kan utveckla sin förmåga att bedöma de texter eleverna möter och själva skriver. Ytterligare ett syfte är att de studerande skall förvärva kunskaper om sambandet mellan samhälle, verksamhet och text.

Innehåll: a) olika teorier för begrepp som text, genre och stil; b) grundläggande metoder för strukturell, pragmatisk, kritisk, retorisk och intertextuell textanalys; c) analyser av sakprosa och litterära texter inom olika genrer; d) textbildning i tal och skrift; e) normer och värderingsdimensioner för texter f) didaktiska perspektiv på texter och textbildning

Undervisning sker i form av föreläsningar och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker löpande i form av skriftliga inlämningsuppgifter under kursens gång samt genom uppgifter i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen vilka redovisas vid ett slutseminarium.-

Kurslitteraturen omfattar ca 1150 sidor.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.

5 EXAMINATION

Examinationsförfarandet varierar i de olika momenten och beskrivs i punkt 4 ovan.

Som betyg på momenten och kursen används något av uttrycken Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För Väl Godkänd på hela kursen krävs Väl Godkänd omfattande 14 poäng. Genomgående gäller att de skriftliga examinationsuppgifterna ska vara utformade på korrekt svenska och enligt svenskans skriftkonventioner för att kunna godkännas.

Studering som underkänts i ordinarie prov har rätt att genomgå förnyat prov. Studering som underkänts två gånger har rätt att begära annan examinator. Studering som har godkänts på kursen skall på begäran få kursbevis.

6 KURSLITTERATUR

Kurslitteraturens omfattning specificeras under respektive moment.

Litteratur för samtliga moment i kursen:

Grundskolan. Kursplaner och betygskriterier. 2000. Stockholm: Skolverket och Fritzes.
order.fritzes@liber.se

Grundskolan. Kommentarer till kursplaner och betygskriterier. 2000. Stockholm: Skolverket
och Fritzes. order.fritzes@liber.se

Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet svenska i
gymnasieskolan. Statens skolverks författningssamling 2000:2. Stockholm: Skolverket och
Norstedts. fritzes.order @liber.se eller order.fritzes@liber.se

Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden 2000. Stockholm: Liber.

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Tofte upplagan 1998.

Svensk Ordbok. 1986. Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet (eller en motsvarande
ordbok).

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

Handböcker

- Bergsten, S., Elleström, L. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Lund: Studentlitteratur.
Elleström, L. 1998. *Lyrikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
Holmberg, C-G. /Ohlsson, A. 1999. *Epikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur
Sjöberg, B. 1999. *Dramatikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Facklitteratur

- Bergsten, S. (red.). 2002. *Litteraturvetenskap — en inledning*. Lund: Studentlitteratur. Läses enligt lärarens anvisningar.
Björck, S. 1963. "Dödens födelse", *Lyriska läsövningar. Skrifter utgivna av Modersmålslärares Förening*, Lund: CWK Gleerup Bokförlag, ss. 176-183 (Stencil)
Fahlgren, M. 1994. "Kampen om ordet. Kropp och språk — Fröken Julie", *Kvinnans ekvation. Kön, makt och rationalitet i Strindbergs författarskap*. Stockholm: Carlssons. S. 111-126. (Stencil)

Larsson, J. 1993. "Metrisk strukturalism", *Metriken som tolkningshjälp. Metriska diktanalyser*, red. Elena Dahl & Eva Lilja, Göteborg: Centrum för Metriska Studier, ss. 51-67 (Stencil)
Lund, H., 1993. "Den ekfrastiska texten", *I musernas tjänst. Studier i konstarnas interrelationer*, red. Ulla-Britta Lagerroth, Peter Luthersson & Anders Mortensen, Stockholm/Stehag: Symposion (Stencil)
Lund, H. (red.) 2002. *Intermedialitet. Ord, bild och ton i samspel*. Lund: Studentlitteratur.
Följande artiklar läses:
Hedling, E. "Roman blir film". S. 229-234. (Stencil)
Wolf, W. "Musikalisering av litterär berättelse", ss. 204-206, 207 (Stencil)
Olsson, A. 1997 el. 2002. *Gunnar Ekelöf*. Stockholm: Natur och Kultur, ss. 7-10, 12-21, 128-30 (Stencil)
Pettersson, A. 1993. "Strukturalism", *Modern litteraturteori. Från rysk formalism till dekonstruktion. Del 2*, red. Claes Entzenberg & Cecilia Hansson, Lund: Studentlitteratur, ss. 5-9 (Stencil)
Romøren, R. 1998. "Dekonstruktion", *Att möta texten. Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*, Kaj Berseth Nilsen m fl, övers. Stefan Sandelin, Lund: Studentlitteratur, ss. 155-168 (Stencil)
Skalin, L-Å. "Den inre vägen. Något om Hjalmar Bergmans moderna romanteknik med utgångspunkt från Blå blommor", *En sann europé – Hjalmar Bergman i ett internationellt perspektiv*, red. Sten Wistrand, Örebro: Hjalmar Bergman Samfundet, ss. 163-186 (Stencil)

Skönlitteratur

- Bergman, Hjalmar, *Blå blommor* (del 1), *Hjalmar Bergmans samlade skrifter 1*, Stockholm: Bonniers 1949, ss. 261-365 (Stencil)
- Dikter av W. Aspenström, K. Boye, E. Diktonius, J. Edfelt, G. Ekelöf, E. Lindegren, G. Sonnevi, E. Södergranm, E. Tegnér (Stencil)
- Ibsen, Henrik, *Et dukkehjem*. Kan läsas i *Världsdramatik 2. Drama i borgerlighetens värld*, red. Bengt Lewan, Lund: Studentlitteratur 1990
- Kortprosa av R. Bradbury, R. Carver, S. Dagerman, S. Lagerlöf, C. Sandel, V. Woolf (Stencil)
- Lagerkvist, Pär, *Himlens hemlighet, Dramatik I*, Stockholm: Bonniers 1956, ss. 135-155 (Stencil)
- Strindberg, August, *Fröken Julie*. Kan läsas ur *Världsdramatik 2. Drama i borgerlighetens värld*, red. Bengt Lewan Stockholm: Studentlitteratur 1990.
- Strindberg, August, "Förord", *Fröken Julie. Ett naturalistiskt sorgespel, August Strindbergs Samlade Verk 27*, red. Gunnar Ollén, Stockholm: Almqvist & Wiksell 1984, ss. 101-113 (Stencil)

Moment 5: Ungdomslitteratur och ungdomars läsning, 7 poäng

Ämnesteoretisk litteratur och skönlitteratur (5 poäng)

- Bergsten, S. (red.) 2002. *Litteraturvetenskap. En inledning*. Lund: Studentlitteratur.
Westin, B. Vad är barnlitteraturforskning? S. 125-137.
- Flatekval, E. (red.) 1999. *Förankring och förnyelse nordiska ungdomsromaner inemot år 2000*. Oslo: Cappelen. Följande artiklar läses:
Lundqvist, U. Den nytidsrealistiska ungdomsromanen under åttiotalet. S. 82-106.
Svensson, S. Dödspolare, skuggmän och förlorade fäder. Idyllfobin i 1990-talets ungdomsbok. S. 107-121.
- Hallberg, K. (red.) 1998. *Läs mig sluka mig*. Stockholm: Natur och kultur. Följande artiklar läses:
Edström, V. Fångenskapssymboler i ungdomsboken. S. 181-210.
Hedén, B. Det jämlika tilltalet – ungdomsboken från 40-tal till 90-tal. S. 161-180
- Lundqvist, U. 1988. *Bland grotthjörnar, törnfåglar och monster. En analys av ungdomars läsning*. Lund: Bibliotekstjänst. (ett urval i samband med den valda skönlitteraturen).
- Toijer-Nilsson, Y. och Westin, B. (red.) 1994. *Om flickor för flickor*. Stockholm: Rabén & Sjögren. Följande artiklar läses:
Westin, B. Flickboken som genre. S. 10-14.
Westin, B. Patriarkatet och erotikerna. S. 15-43.

Dessutom läses ca 1200 sidor skönlitteratur som väljs av den undervisande läraren. Urvalet bör innehålla representativa äldre pojk- och flickböcker (t ex *Huckleberry Finns äventyr* och *Unga kvinnor*), någon vuxenbok som även läses av unga (*Räddaren i nöden*, *Flugornas herre*, *Barnens ö*, *Mitt liv som hund*), en modern svensk ungdomsroman av t ex Peter Pohl, Mats

Wahl, Per Nilsson, Anita Eklund Lykull, samt en populär skräck- eller detektivroman. I anslutning till de valda skönlitterära texterna ska ev. ytterligare facklitteratur läsas.

Ämnesdidaktisk litteratur (2 poäng)

Chambers, A. 1993. *Böcker inom oss – Om boksamtal*. Stockholm: Norstedts förlag. 163 s.

McCormick, K. 1994. *The Culture of Reading and the Teaching of English*. Stencil. 80 s.

Molloy, G. 2003. *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur. 155 s.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 8 poäng

Ämnesteoretisk litteratur (6poäng)

Carlquist, J. 2001. Sammanhang i hypertext. *Språkvård* 1/2001. S. 10–14. (Stencil)

Ekvall, U. 1997. Att skriva en berättelse för jämnåriga. Elevers medvetenhet om genrekrav och mottagaren. I: *Svenskans beskrivning* 22. Lund. S. 67–81. (Stencil)

Eriksson, M. 1997. *Ungdomars berättande. En studie i struktur och interaktion*. (Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 43). Uppsala: Institutionen för nordiska språk. S. 99–151, 199–231. (Stencil)

Gunnarsson, B.-L. 1996. Populärvetenskapens register – om texten, syftet och läsaren. I: *Språk och stil* 6. S. 75–92. (Stencil)

Hellspong, L. & Ledin, P. 1997. *Vägar genom texten*. Lund: Studentlitteratur. 303 s.

Hene & S. Wahlén (red.) 1991. *Barns läsutveckling och läsning*. Rapport från ASLA:s höstsymposium i Stockholm, 15–16 november 1990. (ASLA:s skriftserie 4). Uppsala. Följande artiklar läses:

Hene, B. & Wåhlin, K S. Vad gör en bok populär bland barn? S. 246–278.

Lundqvist, A. Berättarstruktur och språk i några barn- och ungdomsböcker. S. 193–219.

Josephson, O. (red.) 1996. *Stilstudier*. (Ord och stil 27). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:

Cassirer, P. Stilen är budskapet eller den medskyldige läsaren. S. 85–124.

Hellberg, S. Berättarperspektivet i vanliga romaner. S. 30-45.

Söderberg, B. Mellan raderna och orden. S. 66–85.

Widmark, H. Att manipulera koden. S. 46–65.

Karlsson, A.-M. 1997. Textnormer i och utanför skolan – att skriva insändare på riktigt och på låtsas. *Svenskans beskrivning* 22. Lund: Lund University press. S. 172-186. (Stencil)

Ledin, P. 1998. Karius och Baktus på nya äventyr. Intertextualitet i annonser från Folkvandvården. I: *form – innehåll – effekt. Stilistiska och retoriska studier tillägnade Peter Cassirer på 65-årsdagen*. Göteborg. S. 165–176 (Stencil)

Liberg, C. 2001. Läromedelstexter i ett andraspråksperspektiv – möjligheter och begränsningar.

I: K. Nauclér (red.), *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma Förlag. S. 108 – 128 (Stencil)

Lärarhögskolan i Stockholm
Institutionen för undervisningsprocesser,
kommunikation och lärande
Stockholms universitet
Institutionen för nordiska språk
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria

KURSPLAN 8/8
SVU02N
Beslutad: 2001-08-24
Reviderad 2002-01-15
Reviderad 2002-03-05
Reviderad 2002-12-03
Reviderad 2003-02-18
Reviderad 2003-05-26
Reviderad 2003-11-28
Reviderad: 2004-03-04
Reviderad: 2004-06-16
Version 9

- Reichenberg, M. 2000. *Röst och kausalitet i lärobokstexter : en studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Göteborg. S. 136–176. (Stencil)
- Strömquist, S. (red.) 1995. *Läroboksspråk*. (Ord och stil 26). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:
Ekvall, U. 1995. Läroboken – begriplig och intressant? S. 47–76
Melin, L. Grafisk pytt i panna. S. 77–123.
- Westman, M. 1989. Åsikter om svenskt språkbruk. *Språkvård* 1989/3. (Stencil)

Ämnesdidaktisk litteratur (2poäng)

- Chambers, A. 1993. *Böcker inom oss – Om boksamtal*. Stockholm: Norstedts förlag. 163 s.
- Molloy, G. 2003. *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur. 155 s.
- Molloy, G. 1996. *Reflekterande läsning och skrivning*. Lund: Studentlitteratur. Kap. 2-5, 10, 12-13. 98 s.

REFERENSLISTA

- Brodon B. 2001 *Retoriken kring grammatiken*. 162 s
- Dysthe Olga 1996: *Det flerstämmiga klassrummet*.